

การจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในคดีแพ่ง

นางสาวปวีณา มาศมุตทิิก

คุนขย์วิทยทรรพยากร
วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-543-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016278

I10305403

THE RESTRICTION OF THE RIGHTS TO APPEAL IN CIVIL CASE

Miss Pawina Masmuttik

ศูนย์วิทยุโทรพักร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-543-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในคดีแพ่ง
โดย นางสาวปรีณา มาคมุทติก
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์จรรย์ ภัคดีธนากุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ บัญญัติ สุธีระ)

.....
(อาจารย์วิชัย ดันดีกุลานันท์)

.....
(อาจารย์อรรณนิตี ดิษฐอำนาจ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล)

.....
(อาจารย์จรรย์ ภัคดีธนากุล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปวีณา มาศทุทติก : การจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในคดีแพ่ง (THE RESTRICTION OF THE RIGHTS TO APPEAL IN CIVIL CASE) อ.ที่ปรึกษา : อ.จรัญ ภักดีธนากุล, 319 หน้า.
ISBN 974-577-543-6

เจตนารมณ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในการที่จะอำนวยความสะดวกนั้น มุ่งประสงค์ จะให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสะดวก รวดเร็ว ประหยัดและเรียบง่าย ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเปิด โอกาสให้มีการอุทธรณ์ ฎีกาได้ เพื่อเป็นการตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในศาลชั้นต้น เพื่อ เป็นการสร้างหลักประกันความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนว่าจะได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่ ส่วนการที่จะ ได้รับสิทธิอุทธรณ์ หรือฎีกา มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับว่ารัฐจะเลือกใช้ระบบสิทธิ (Appeal by Rights) หรือระบบอนุญาตหรือการอุทธรณ์โดยดุลพินิจ (Appeal by Leave or Discretionary Appeal) เป็นหลัก ซึ่งแต่ละระบบก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียต่างกัน ในประเทศไทยเราเลือกใช้ระบบสิทธิ เป็นหลัก จึงทำให้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์ ฎีกาได้อย่างกว้างขวาง ผลที่ตามมาก็คือปัญหาคดีความค้างค้ำใน ศาลสูง จึงทำให้รัฐพยายามที่จะแก้ไขกฎหมายเพื่อวางข้อจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกาเพิ่มขึ้น แต่จะเป็นไปได้ มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ได้แก่ บทบัญญัติของกฎหมาย ระบบศาลและกฎหมาย วิธีพิจารณาความ ระบบและวิธีการของกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐาน บทบาทของศาลสูงและ ฝ่ายนิติบัญญัติ สภาสังคมและทัศนคติของประชาชน เป็นต้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวความคิดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ เรื่องอุทธรณ์ ฎีกาในคดีแพ่ง และพบว่าบทบัญญัติของกฎหมายไทยในเรื่องนี้ยังขาดความชัดเจนในเนื้อหา และไม่สอดคล้องและเอื้ออำนวยในการปฏิบัติ เท่าที่ควร รวมทั้งได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ร่างพระราช บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ว่าด้วยการอุทธรณ์ ฎีกาของกระทรวงยุติธรรม ว่าหลักการที่กระทรวงยุติธรรมได้เสนอไว้ในร่างกฎหมายฉบับนี้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้แก้ ปัญหาได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากยังมีความเห็นของนักกฎหมายแตกต่างกันเป็นหลายฝ่าย

ทั้งนี้ได้จัดทำบทสรุปเสนอแนะแนวทางตลอดจนวิธีการที่เหมาะสมไว้ด้วย เพื่อให้การบังคับใช้ กฎหมายเรื่องการอุทธรณ์ ฎีกา บรรลุสมดังเจตนารมณ์

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อ.จรัญ ภักดีธนากุล

PAWINA MASMUTTIK : THE RESTRICTION OF THE RIGHTS TO APPEAL IN CIVIL CASE. THESIS ADVISOR : CHARAN PAKDEETHANAKUL. PP 319. ISBN 974-577-543-6
ISBN 974-577-543-6

The desired objective of civil procedural law in the civil justice administration is to make the machinery of civil justice more speedy, simple and inexpensive and free from over technicalities. However, the availability of appeals against judicial decision must exist in order to review and render a correct result to the judgment of the trial court, and create the trustworthiness of justice system. The extent of the rights to appeal would vary according to the concepts adopted in each legal system; i.e. whether it be the concept of "appeal by rights" or the concept of "appeal by leave or discretionary appeal." Thailand has selected the concept of appeals by rights, so people could appeal with only few limits, and thereby gives result to the huge caseloads in the appellate courts. The government has tried to reform civil procedural law to give further legislative restrictions on the rights to appeal; but the possibility of success is dependent on several important factors such as substantive law, the system of court, the civil procedure, the system and methods of evidence law, the role of the high courts and legislator, the people's attitude and the social circumstances.

In this thesis, the author has conducted a study and analysis of concepts and criteria related to the restriction of the rights to appeal in civil case. A study and analysis have also been made of a draft bill for amending the Civil Procedure Code in regard to appeal. The aim of study and analysis is to ascertain a possible degree of practical toleration, since several jurists have expressed different views on the subject.

Lastly, guidelines and proper procedure are recommended in relation to the enforcement of law dealing with the civil appeal in order to achieve the desired objectives.

ภาควิชานิติศาสตร์
สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติศ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านอาจารย์จรรย์ ภักดีธนากุล และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้แนวความคิด ท้วงติง แก้ไขและให้คำแนะนำแก่ผู้เขียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มาโดยตลอด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสุดต่อท่านศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ ที่ได้กรุณา สละ เวลาอันมีค่าอย่างยิ่งมา เป็นประธานกรรมการของวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ตลอดจนได้กรุณาให้คำ ปรึกษาแนะนำ แสดงข้อคิดเห็นต่าง ๆ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสุดต่อท่านอาจารย์ไว ฒ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์วิชัย ดันดีกุลานันท์ และท่านอาจารย์อรธณนิติ ดิษฐอำนาจ ที่เป็นผู้ให้ข้อคิดและคำแนะนำต่าง ๆ ต่อผู้เขียน ตลอดจนสละ เวลาอันมีค่ารับ เป็น กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อท่านรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ไชวโรบล ที่ได้เมตตากรุณาให้การสนับสนุนและความห่วงใยต่อผู้เขียนมาโดยตลอด อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณ ต่อท่านอาจารย์พิพัฒน์ จักรางกูร ท่านอาจารย์สถิตย์ เล็งไธสง ท่านอาจารย์อัมพร ณ ตะกั่วทุ่ง ท่านอาจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ท่านอาจารย์กนก อินทร์ทรัพย์ ท่านอาจารย์เกริก วณิกกุล ท่านอาจารย์จිරินิติ หะวานนท์ ท่านอาจารย์เข้มชัย ชูติวงศ์ ท่านอาจารย์พรเพ็ชร วิชิตชลชัย ท่านรองศาสตราจารย์อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ท่านอาจารย์ชาญวิทย์ ยอดมณี ดร.ชาญชัย แสงศักดิ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแสดงข้อคิด เป็นต่าง ๆ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน คุณสิริพันธ์ พลรบ คุณวรพรรณ ชังพิชิต คุณชลิตา หันธุ์กระวี คุณประไพพรรณ บุตรตัน คุณวิสันติ อารมณ์เพ็ชร ตลอดจนพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความอุปการะช่วยเหลือ ในการค้นคว้าและให้กำลังใจต่อผู้เขียนมาตลอด

ท้ายสุดนี้ ความดีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาแต่บิดามารดา
ของผู้เขียน และขอกราบเป็นกตเวทิตาแต่บูรพาจารย์ทุก ๆ ท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา
ความรู้และคุณธรรมแก่ผู้เขียนมาตลอด ส่วนข้อบกพร่องทั้งหลาย ผู้เขียนขอน้อมรับและกราบ
ขอภัยต่อความบกพร่องทั้งหลายไว้ ณ โอกาสนี้.

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
3. ขอบเขตของวิทยานิพนธ์	4
4. วิธีดำเนินการวิจัย	5
บทที่ 2 ระบบศาลของไทยและต่างประเทศ	6
1. ระบบศาลของต่างประเทศ	6
1.1 ประเทศอังกฤษ	6
1.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา	14
1.3 ประเทศเยอรมัน	20
1.4 ประเทศฝรั่งเศส	24
2. ระบบศาลของไทย	27
บทที่ 3 ประวัติวิวัฒนาการ แนวความคิดพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ของการ อุทธรณ์ ฎีกา ในคดีแพ่ง	30
1. ประวัติวิวัฒนาการของการอุทธรณ์ ฎีกา ในต่างประเทศ	30
1.1 ประวัติวิวัฒนาการของการอุทธรณ์ ฎีกา ในต่างประเทศ	30
1.1.1 ประเทศอังกฤษ	30
1.1.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา	36
1.1.3 ประเทศเยอรมัน	38
1.1.4 ประเทศฝรั่งเศส	41
1.2 ประวัติวิวัฒนาการของการอุทธรณ์ ฎีกาในประเทศไทย	47
2. แนวความคิดพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของการอุทธรณ์ ฎีกา	54
2.1 แนวความคิดพื้นฐานของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในเรื่องการอุทธรณ์ ฎีกา	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า	
2.2	วัตถุประสงค์ของการอุทธรณ์ ฎีกา ในคดีแพ่ง.....	61
2.3	สิทธิในการอุทธรณ์ ฎีกา.....	67
2.3.1	การอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริง.....	69
2.3.2	การอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อกฎหมาย.....	69
2.4	ระบบของการอุทธรณ์ ฎีกา ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน.....	69
2.4.1	ระบบสิทธิ (Appeal as of Rights).....	70
2.4.2	ระบบอนุญาต (Appeal by Leave or Discretionary Appeal).....	70
บทที่ 4	การจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในคดีแพ่ง.....	71
1.	เหตุผลในการให้สิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในคดีแพ่ง.....	72
1.1	เพื่อความยุติธรรมและความเที่ยงธรรม.....	72
1.2	เพื่อสนับสนุนสิทธิและ เสรีภาพของประชาชนในการ ใช้สิทธิทางศาล.....	74
1.3	เพื่อให้มีการวิเคราะห์ปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย อย่างลึกซึ้ง.....	78
1.4	เพื่อป้องกันการฉ้อฉลในการต่อสู้คดี.....	81
1.5	เพื่อเปิดโอกาสให้คู่ความประนีประนอมยอมความกันได้.....	83
2.	เหตุผลในการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในคดีแพ่ง.....	85
2.1	เหตุผลอันเนื่องมาจากหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา (Res Judicata).....	85
2.2	เหตุผลอันเนื่องมาจากหลักความขัดกันแห่งคำพิพากษา.....	87
2.3	เหตุผลอันเนื่องมาจากจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทในคดี (Amount Controversy).....	89
2.4	เหตุผลอันเนื่องมาจากความเร่งด่วนในการเยียวยาแก้ไข.....	95
2.5	เพื่อความยุติธรรมที่คู่ความควรจะได้รับ.....	97

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้และการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกาในคดีแพ่ง.....	99
๓.1 บทบัญญัติของกฎหมาย.....	99
๓.2 รูปแบบของศาล.....	101
๓.2.1 รูปแบบของศาลสูง (Appellate Courts).....	101
๓.2.2 รูปแบบของศาลชั้นต้น (Trial Courts).....	104
๓.3 ระบบและวิธีการของกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยาน.....	107
๓.3.1 ระบบและวิธีการของกฎหมายว่าด้วยการรับฟัง พยานของระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (The Common Law System).....	107
๓.3.2 ระบบและวิธีการของกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานของ ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (The Civil Law System)....	112
๓.3.3 ระบบและวิธีการว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานของไทย...	115
๓.4 ระบบการคัดเลือกผู้พิพากษา.....	118
๓.5 บทบาทของศาลสูง.....	123
๓.6 บทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติ.....	126
๓.7 สภาพสังคมและทัศนคติของประชาชน ระบบเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง.....	129
๓.7.1 สภาพสังคมและทัศนคติของประชาชน.....	129
๓.7.1.1 สภาพสังคม.....	129
๓.7.1.2 ทัศนคติของประชาชน.....	130
๓.7.2 ระบบเศรษฐกิจ.....	131
๓.7.2.1 ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม.....	131
๓.7.2.2 ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม.....	132
๓.7.2.3 ระบบเศรษฐกิจแบบผสม.....	132
๓.7.3 การเมือง.....	134

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.3.1 ปัญหาในเรื่องการกำหนดจำนวนทุนทรัพย์.....	175
1.3.2 ปัญหาในเรื่องจำนวนทุนทรัพย์ที่จะใช้สิทธิ อุทธรณ์ ฎีกา ได้.....	176
1.3.3 ปัญหาเกี่ยวกับการรับรองหรืออนุญาตให้อุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริง.....	177
1.3.4 ปัญหาเกี่ยวกับการอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริง ที่ไม่เป็นสาระตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225 และมาตรา 249.....	183
1.3.5 ปัญหาเกี่ยวกับการอุทธรณ์ ฎีกา คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ ฎีกา....	184
1.4 แนวความคิดของการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริง ตามแนวทางของกระทรวงยุติธรรม.....	188
1.4.1 ความเป็นมา.....	188
1.4.2 หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติ.....	190
1.4.3 การแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริง.....	191
1.4.3.1 การแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการ อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง.....	191
(1) การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 224.....	191
(2) การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225.....	196
1.4.3.2 การแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริง.....	198
(1) การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248.....	198
(2) การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 249.....	200

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.5 ผลดีและผลเสียของการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริง.....	206
1.5.1 ผลที่เกี่ยวกับสิทธิและ เสรีภาพของประชาชน.....	206
1.5.2 ผลที่เกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของศาล.....	208
1.5.3 ผลที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยคดีของศาลในปัญหาข้อกฎหมาย.....	211
1.5.4 ผลที่เกี่ยวกับความถูกต้องคำพิพากษา.....	212
2. การจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อกฎหมาย.....	216
2.1 ความหมายของคำว่า "ปัญหาข้อกฎหมาย".....	216
2.2 เหตุผลในการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อกฎหมาย.....	219
2.3 การจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อกฎหมายของต่างประเทศ.....	220
2.3.1 ประเทศอังกฤษ.....	220
2.3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	227
2.3.3 ประเทศเยอรมัน.....	230
2.3.4 ประเทศฝรั่งเศส.....	232
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อกฎหมายของไทย.....	234
2.4.1 หลักเกณฑ์ของการอุทธรณ์ ฎีกา ในปัญหาข้อกฎหมายในปัจจุบัน.....	235
2.4.1.1 การอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมาย.....	
(1) ข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงในชั้นยื่นอุทธรณ์ต้องกล่าวไว้ชัดเจน.....	236
(2) ข้อกฎหมายที่ยกอ้างอิงในชั้นยื่นอุทธรณ์ต้อง เป็นข้อที่ยกขึ้นมาแล้วในศาลชั้นต้น.....	237
(3) ข้อกฎหมายที่อุทธรณ์ต้อง เป็นสาระ แก่คดี....	237
2.4.1.2 การฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย.....	243
(1) ข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงในฎีกาต้องกล่าวไว้ชัดเจน.....	244

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

หน้า

(๒) ต้อง เป็นข้อที่โต้แย้งกันว่ากันมาแล้วใน
ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์.....

(๓) ข้อกฎหมายต้อง เป็นสาระแก้คดีอันควร
ได้รับการวินิจฉัยด้วย.....

๒.๔.๒ แนวความคิดเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ ฎีกาในปัญหา

ข้อกฎหมายตามแนวทางของกระทรวงยุติธรรม.....

บทที่ ๖ บทสรุปและข้อ เสนอแนะ.....

 บรรณานุกรม.....

 ประวัติผู้เขียน.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย